

TÁRSULATI ÜGYEK.

Jegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

I. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1883, február 21-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Titkár bemutatja a közgyűlés választási jegyzőkönyvét, felolvassa a megválasztottak neveit, megjegyezvén, hogy Dr. Müller Kálmán, mint új választmányi tag, a hozzá intézett levélre kijelentette, hogy megválasztását elfogadja és szívesen osztozik azon terhek viselésében, melyek a választmányi tagokra nehezednek. — A választmány megalakultnak tekintetik.

Elnök üdvözli az új választmányt és tagjait felkéri a Társulat érdekeinek olyan buzgó előmozdítására, mint azt a mult években tették.

A januári vál. ülés jegyzőkönyve felolvasatik és hitelesíttetik.

Titkár előterjeszti a V. és Közokt.

Miniszterium 4879. számú átiratát, melylyel a „Conférence internationale pour la détermination des unites électriques“ üléseinek jegyzőkönyvét egy példányban megküldi a Társulat könyvtárának. — Köszönettel vétetik.

Titkár bemutatja amaz első osztályú dísz-oklevelet, melylyel Társulatunk a velenzei nemzetközi földrajzi kongresszus alkalmával kiállított kiadványaiért ki lón tüntetve. — Örvedetes tudomásúl szolgál.

Titkár előterjeszti a költségelőirányzatot 1883-ra, az egyes tételek megfelelő indokolásával. — A választmány az előterjesztett költségelőirányzatot egészben és tételeiben elfogadja.

Előirányzat a Forgó Tőke számlájára.

A bevétel czíme	Bevétel volt 1882-ben		Előirányzat 1883-ra		A kiadások czíme	Kiadás volt 1882-ben		Előirányzat 1883-ra	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
1. Pénztári maradék 1882. végén	4058	92	4058	92	1. Term. tud. Közlöny kiállítása	7482	43	8000	—
2. Alapítványi kamatok	2946	39	3100	—	2. Népszerű előadásokra	1259	57	2000	—
3. Oklevelek díja	672	—	600	—	3. Könyvtár	1999	91	2000	—
4. Tagok évdíjai	14923	—	14700	—	4. Oklevelek kiállítása	177	50	200	—
5. Évdíjhátralékok	650	50	400	—	5. Kisebb nyomtatványok	—	282	85	350
6. Előre befizetett tagdíjak	657	50	400	—	6. Irodai költség	107	72	200	—
7. Eladott kiadványok	2732	40	2000	—	7. Postaköltség	260	96	350	—
8. Vegyesek	21	44	—	—	8. Szállásbér	1674	—	1674	—
9. Hirdető melléklet	506	40	—	—	9. Bútorok és eszközök	89	93	300	—
Összes bevétel	—	—	25258	92	10. Fűtés és világítás	381	25	550	—
Levonva a bevételből a kiadást	—	—	24734	—	11. Vegyes kiadások	233	40	250	—
Marad bevételi többletnek 1883. végén	—	—	524	92	12. Tiszti díjazás	3748	08	4000	—
					13. Szolgafizetés	1010	—	1200	—
					14. Rendkívüli kiadás	154	65	600	—
					15. Pályadíjakra	300	—	—	—
					16. Hirdető mellékletre	242	19	—	—
					17. Átirás az alaptőkéhez	1000	—	2000	—
					18. 21,200 frt. bevételből 5% az alapítványhoz	1050	—	1060	—
					Összes kiadás	—	—	24734	—

Titkár előterjeszti a Forgó tőke pénztári állását 1883. január hónapban. — Tudomásúl vétetik.

Titkár jelenti, hogy a Könyvkiadó Vállalatnak 1342, a Füzetes Vállalatnak pedig 1268 aláírója van. A Füzetes Vállalatból megjelent az 1882-iki évfolyam utolsó füzete, Say Móricz és Lengyel Béla előadásával; sajtó alatt van Antal Géza és Ring Armin előadása. — Tudomásúl van.

A mult vál. ülés óta a könyvtárba a következő ajándékok érkeztek: Borbás V., Rosa Szabó, Borb.; szerző ajándéka. — Dr. Ónodi D. A., Az együttérző idegrendszer alakitani megjelenésében; szerző ajándéka. — T. T. Littrow, Analytische Geometrie; G. Vega, Anleitung zur Zeitkunde; Dr. J. Plath, Kaschauer Chronik; Schmidt Ferencz ajándékai. — Dietz Sándor, Növényaptár; szerző ajándéka. — 6 db. Ca-

alendarium Cassoviense és 2 db. Calendarium Tyrnaviense (1750—1763), természet-tudományi értekezésekkel; Paszlavszky Sándor ajándéka. — Mme de la duchesse de Fitz-James, Grande culture de la vigne américaine en France; — Le congrès phylloxérique de Bordeaux; — J. Staub, Die Pfahlbauten in den Schweizer Seen; Dr. Horváth Géza ajándékai. — A. Tourneville, Étude sur les Vipères du groupe Ammodytes — aspis — berus; Dr. Tömösváry Ödön ajándéka. — C. Chyzer, Die Ludwigsquelle von Czigelka; szerző ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

Titkár jelenti, hogy a mult vál. ülés óta négyen léptek az örökítő tagok sorába, névszerint: Balla Pál, ügyvéd Új-Vidéken, 60 frttal; Dr. Méészáros Károly, orvos Budapesten, 100 frttal; Mikó János, mérnök Pécsváradon, 60 frttal és Pap-Ragány János, birtokos Ber-

czellen, értékpapirban 60 frttal. — Örven-detes tudomásul szolgál.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy a mult vál. ülés óta 6 tagtársunk elhunytáról értesült; elhunytak: Bursák István, plébános Bajmóczon; Horváth János, plébános Jász-Alsó-Szt.-Györgyön; Kuthy Emil, orvos Makón; Pápay Imre, esperes H.-Böszörményben; Rasó Lajos, ügyvéd Zilahon; Szabó István, tanárjelölt P.-Csön-desen. — Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépéseket bejelentették 24-en. — Tudomásul van.

Kitörlésre ajánlatnak, mint 5 éves adósok, 20-an. — Kitörlötnek.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 76-an, megválasztattak; velök a tagok létszáma, a veszteségeket levonva, 5640-re emelkedett, kik között 127 alapító és 98 hölgly van.

RENDKÍVÜLI SZAKÜLÉS.

1883, február 14-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

Dr. Örley László referáló előadást tartott „A zoológiai kutatások újabb módszereiről”. Kifejti a zoológia azon irányát, melyet e század közepéig követett, mely leginkább az anyaggyűjtésre szorított és szembeállítja a zoológia mai irányával, mely az élet lényegének és a fajok eredetének kutatásával foglalkozik. Minthogy a legbiztosabb eredmények a tenger alsórendű állatvilágának anatómizai, élettani és fejlődéstani ismeretétől várható, azért a búvárok figyelmé újabban különösen a tengerekre irányult; ezért létesültek a zoológiai állomások, melyeket a kormányok nagy összegekkel támogatnak és a búvárok a

világ minden részéből átoogatnak, tanulmányozva a hely színén a tenger állatvilágát. Ezután részletesen ismerteti a nápolyi állomást, melyben a magyar kormány is bérel egy asztalt. Ismerteti a berendezését, a foglalkozások és tanulmányozások módját és az eszközöket, melyekkel a cél felé törekednek, valamint a tengeri állatok preparálásának módjait, melyekkel a legfinomabb szerkezetű meduzák és virágállatok természetes állapotukban tarthatók el. Végre bemutatja az eszközöket, melyek a mikroszkóppal búvárkodás technikájában újabban használatosak. (Bővebben közöljük.)

I. SZAKÜLÉS.

1883, febr. 21-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

1. Dr. Krenner József „Ásványtani közlemények” czimén sorát nyitotta azon szakelőadásoknak, melyekben a nemzeti múzeum ásványtárának kincsei közül egy-egy csoportot az érdeklődő közönségnek időnként bemutat és megismertet. Mai előadásában a szénsavas mész egyik alakját, az *arragonit*-ot tárgyalta, elősorolva ez ásvány felfedezésére és történetére vonatkozó adatokat, valamint alakjainak sajátosságait, az alakváltás (paramorphosis) és anyagváltás (pseudomorphismus) nevezetesebb tüneteivel, valamennyit illusztrálva a nemzeti múzeum gyűjteménye tanulságos példányainak bemutatásával. (Bővebben közöljük.)

2. Steiner Samu „A kereskedésseli kenyér és eczet egészségügyi szempontból való megvizsgálásáról” értekezett. Több budapesti kereskedésből vásárolt kenyeret és

azokat izökre, szagukra, víz-, timsó- és réz-tartalmukra nézve az egészségügyi intézetben szakszerűen vizsgálta. A kenyérré nézve főleg azt találta, hogy a kereskedésekben általában jóval több vizet tartalmaz, mint szabad volna s így árának a tápláló értéke nem felel meg. Több kenyéren talált timsót is, melyet különösen a víz megtartása céljából adnak a csalárd pékek a liszthez. Az eczetet annyiban találta hamisítottnak, hogy a közönséges spiritusz-eczetet csekély mennyiségű borecettel szagosítva, boreczet helyett árulják, továbbá, hogy vízzel tulságosan higitják s így az eczetnek nincs meg az a kellő savtartalma, mely az ugorka és másnemű eledelk eltartásához szükséges. Óhajtanódnak tartja, hogy a főváros az élelmi cikkek hamisítatlanul való megszerkezhetése érdekében egészségrendőri intézményeket létesítsen. (Bővebben közöljük.)

A Forgó Tőke pénztári kimutatása
1883. évi februárhó végén.

Megnevezés	1882		1883		Megnevezés	1882		1883	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
Bevétel.					Kiadás.				
Maradék a megelőző évről	2503.74		4058.92		Alapítványul iratott .	1000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok . . .	—	—	9.71		Bútorokra	12	60	—	—
Oklevelek díja	150	—	154	—	Fára, világításra	122	23	62	47
Helybeli tagdíj a folyó évre	2637	—	2832	—	Házbérre	418	50	418	50
Vidéki tagdíj a folyó évre	2073	—	1975	—	Irodai költségre	6	36	7	15
Tagdíjhátrélékok	281	—	210	—	Könyvtárra	143	58	172	99
Előrefizetett tagdíjak	50	—	60	—	Irói díjak s népsz. előad.	875	79	882	23
Előfizetések és eladott kiadványok	363	25	243	10	Szerkesztők tiszteletdíja .	60	—	65	—
Füzetes Vállalat	519	65	409	30	Közlöny kiállítására	931	88	1011	07
Hirdetések	81	50	—	—	Füzetes Vállalatra	17	50	41	—
Vegyések	1	50	7	46	Kisebb nyomtatványokra . .	69	35	126	20
					Oklevelek kiállítására	29	70	39	60
					Tiszti személyzetre	1111	06	983	46
					Szolgák fizetésére	160	—	190	—
					Postaköltségre	69	04	35	—
					Hirdető mellékletre	40	77	—	—
					Vegyes kiadásokra	143	09	122	60
					Rendkívüli kiadásokra	93	40	210	—
					Pályakérdésekre	300	—	—	—
Összesen	8660	64	9959	49	Összesen	5604	85	6367	27

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztárnok.

A KIR. MAGYAR

TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

RÉSZÉRE TETT ALAPÍTVÁNYOK

ÖSSZEGE ÉS ELHELYEZÉSE

1882 DECEMBER 31-ikén.

	Készpénzben frt. kr.	Értékpa- pirban frt. kr.	Kötelez- vényben frt. kr.
† GRÓF ANDRÁSSY GYÖRGY, 1846	105.—	—.—	—.—
DR. ANTAL GÉZA, Bpest 1882 (1871)*	100.—	—.—	—.—
DR. BALOGH KÁLMÁN, Budapest 1874 (1860)	200.—	—.—	—.—
BARONYI testvérek, Budapest 1880	—.—	100.—	—.—
GRÓF BATTYÁNY GÉZÁNÉ, Polgárdi 1879	60.—	—.—	—.—
ÖZV. GRÓF BATTYÁNY LAJOSNÉ, Dáka 1879	60.—	—.—	—.—
BÉKÉSI GYULA, Debreczen 1873 (1871)	60.—	—.—	—.—
† DR. BENE FERENCZ, 1858	210.—	—.—	—.—
DR. BENE RUDOLF, Budapest 1874 (1847)	—.—	100.—	—.—
† BENEDEK JÓZSEF (hagyaték, kamataival) 1867	79.22	—.—	—.—
BLATHY EDE. München 1874 (1872).	60.—	—.—	—.—
† DR. BUGÁT PÁL. (pályadíjakra) 1864 (1841)	2000.—	—.—	—.—
BUGÁT gyűjtése SCHUSTER JÁNOS nevére, 1847	2566.02	—.—	—.—
BULLA THEOFIL, Zircz 1867	60.—	—.—	—.—
DR. CSÁSZÁR KÁROLY, Budapest 1875 (1865)	100.—	—.—	—.—
† DR. CSAUSZ MÁRTON, 1857	180.—	—.—	—.—
† CSENGERY ANTAL. 1873 (1853)	—.—	00.—	—.—
† CZAPKAI JÓZSEF, Budapest 1869	200.—	1.—	—.—

* A zárjelben levő évszám a rendes taggá való megválasztás idejét jelenti.

	Készpénz- ben	Értékpa- pirban	Kötelez- vényben
	frt. kr.	frt. kr.	frt. kr.
† CZINDERY LÁSZLÓ, 1846	105.—	—	—
CZÓGLER ALAJOS, Szeged 1882 (1879)	60.—	—	—
DÁVID VILMOS, Bpest 1882 (1871)	100.—	—	—
DOMANICZKY ISTVÁN, Budapest 1873 (1869)	—	05.—	—
EGRESY REZSŐ, Budapest 1872 (1861)	—	125.—	—
BÁRÓ EÖTVÖS LORÁND, Budapest 1874 (1869)	200.—	5.—	—
ESZTERHÁZY-HERCZEGI KÖNYVTÁR, Kismarton 1882	—	—	60.—
GRÓF FESTETICS PÁL, Budapest 1875	200.—	—	—
DR. FODOR JÓZSEF, Budapest 1880 (1869)	100.—	—	—
GERANDO ATTILA, Páris 1880 (1873)	60.—	—	—
GSCHWIND MIHÁLY, Budapest 1868	100.—	—	—
† GUBICZ ANDRÁSNÉ, 1875	—	100.—	—
DR. GYÖMÖREY VINCZE, Sümegh 1875 (1869)	—	100.—	—
GRÓF HADIK BÉLÁNÉ, Pálóc 1876	200.—	—	—
† HÁM JÁNOS, 1847	210.—	—	—
HAMALIÁR KÁROLY, R.-Szombat 1873 (1867)	69.—	—	—
† HAMMERSCHMIDT FERENCZ, 1846	105.—	—	—
HANUSZ ISTVÁN, Kecskemét 1878 (1869)	60.—	—	—
DR. HAYNALD LAJOS, Kalocsa 1864	—	525.—	—
HAZAI ELSŐ TAKARÉPKÉPZNTÁR 1871—73 és 1881—1882	700.—	—	—
† HETÉNYI MIHÁLY, 1876 (1871)	500.—	—	—
HOHENAUER IGNÁCZ, Kassa 1877 (1868)	100.—	—	—
DR. HÖGYES ENDRE, Kolozsvár 1877 (1871)	60.—	—	—
HUNFALVY JÁNOS, Budapest 1880 (1856)	100.—	—	—
IPOLYI ARNOLD, Besztercebánya 1873 (1868)	60.—	—	—
JAGICZA LAJOS, Ravazd 1874 (1869)	100.—	—	—
DR. JEDLIK ÁNYOS, Budapest 1873 (1841)	100.—	—	—
JEZSOVICS KÁROLY, Selmeczbánya 1874 (1870)	60.—	—	—
KÁLLAY BÉNI, Budapest 1873 (1859)	100.—	—	—
† KARLOVSZKY ZSIGMOND, 1873 (1857)	—	100.—	—
KERESKEDŐ IRTAK EGYESÜLETE, Budapest 1873	—	100.—	—
DR. KÉTLI KÁROLY, Budapest 1881 (1862)	100.—	—	—
KOLLER FERENCZ, Páhok 1873 (1869)	48.—	—	—
KONKOLY THEGE MIKLÓS, Ó-Gyalla 1874 (1869)	105.—	—	—
† KOPÁCSY JÓZSEF, 1846	60.—	—	—
DR. KORÁNYI FRIGYES, Budapest 1880 (1865)	—	100.—	—
KORIZMICS LÁSZLÓ, Budapest 1860 (1857)	—	—	100.—
† KORNITZKY MIKSA, 1878 (1876)	—	—	200.—
GRÓF KORNISS EMIL, Budapest 1875 (1870)	—	105.—	—
KOSSUTH LAJOS, Turin 1876	—	105.—	—
DR. KOSUTÁNY TAMÁS, M.-Óvár 1880 (1872)	60.—	—	—
† KOVÁCS ISTVÁN (Nagy-Ajtai) 1869	60.—	—	—
KRIESCH JÁNOS, Budapest 1875 (1863)	100.—	—	—
† KUBINYI ÁGOSTON, 1866	500.—	—	—
KUSSINSZKY ARNOLD, Jászó 1872 (1864)	60.—	—	—
LECHNER LAJOS, Budapest 1876 (1864)	100.—	—	—
LEUTNER KÁROLY, Budapest 1873 (1868)	—	105.—	—
† BÁRÓ LOPRESTI ÁRPÁD, 1870 (1868)	60.—	—	—
DR. MARGÓ TIVADAR, Budapest 1873 (1845)	200.—	—	—
MICSKEY IMRE, Budapest 1877	—	100.—	—
MICSKEY-SOÓS ANNA, Budapest 1877	—	100.—	—
DR. MIHÁLKOVICS GÉZA, Budapest 1880 (1869)	—	100.—	—
† MIKLOVICS GYÖRGY, 1878 (1868)	100.—	—	—
MOJSIOVICS VILMOS, Liptó-Szent-Miklós 1882 (1869)	60.—	—	—
MONTEDEGOI ALBERT FERENCZ, Eger 1869 (1843)	25.—	—	75.—
DR. MÜLLER KÁLMÁN, Budapest 1882 (1879)	100.—	—	—
† GRÓF NÁDASDY FERENCZ, 1846	105.—	—	—
NEY BÉLA, Budapest 1873 (1871)	95.—	—	—
NIKI MIHÁLY, Budapest 1881 (1874)	100.—	—	—
ÓNODY BERTALAN, Tiszalök 1878 (1873)	—	210.—	—

	Készpénz- ben frt. kr.	Értékpa- pirban frt. kr.	Kötelez- vényben frt. kr.
DR. ORBAY ANTAL, Jászberény 1873 (1857)	48.—	—	—
PAJCZER ERNŐ, Nagy-Károly 1874 (1869)	67.50	—	—
DR. PERÉMI GÁBOR, Tolmács 1881 (1875)	70.05	—	—
PETHŐ GYULA, Budapest 1876 (1869)	—	100.—	—
BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES, Budapest 1873 (1859)	—	100.—	—
PULSZKY FERENCZ, Budapest 1876 (1872)	100.—	—	—
† PYRKER LÁSZLÓ, 1845	315.—	—	—
RÁBA MIKLÓS, Görgeteg 1873 (1871)	60.—	—	—
† RICHTER ALAJOS, 1846.	210.—	—	—
† BÁRÓ RITTERSTEIN ÁGOSTON, 1846	105.—	—	—
† ROCHOS ISTVÁN, 1846 (1841)	105.—	—	—
SÁSKA MIHÁLY, Budapest 1874 (1869)	100.—	—	—
DR. SCHULEK VILMOS, Budapest 1880 (1875)	100.—	—	—
SCHULLER ALAJOS, Budapest 1879 (1868)	—	105.—	—
DR. SCHVARCZ GYULA, Budapest 1864	—	—	300.—
SEMSEY ANDOR, Budapest 1874	100.—	—	—
† SCITOVSZKY JÁNOS, 1864	500.—	—	—
† SIMON ELEK, Kolozsvár 1869	—	105.—	—
SIMONYI ANTAL, UJHÁZI LÁSZLÓ nevére 1869 (1862)	—	—	200.—
† BÁRÓ SINA SIMON, 1856	525.—	—	—
SÍPOS PÁL, Szikszó 1881 (1869)	60.—	—	—
DR. SOMOGYI KÁROLY, Esztergom 1878	200.—	—	—
SOMOGYI RUDOLF, Budapest 1873 (1860)	—	100.—	—
DR. SZESZEL LAJOS, Tápió-Szele 1873 (1869)	100.—	—	—
DR. SZABÓ JÓZSEF, Budapest 1877 (1848)	—	105.—	—
SZANDTNER HENRIK, Pusztá-Tűzok 1873 (1870)	60.—	—	—
† SZANISZLÓ FERENCZ, 1845	52.50	—	—
SZENTANDRÁSSY LAJOS, Eperjes 1877	60.—	—	—
† SZIGLI GÁBOR, 1846.	105.—	—	—
SZILY KÁLMÁN, Budapest 1873 (1860)	—	210.—	—
† SZÖNYI PÁL, 1878 (1846)	—	—	200.—
SZÜTS ISTVÁN, Dergecs 1875 (1869)	60.—	—	—
† TAKÁCS JÁNOS, Budapest 1880 (1846)	100.—	—	—
M. K. TENGHERÉSZETI HATÓSÁG, Fiume 1875	100.—	—	—
DR. THAN KÁROLY, Budapest 1874 (1859)	—	200.—	—
DR. THANHOFFER LAJOS, Budapest 1877 (1868)	100.—	—	—
† THURZÓ GÁBOR, 1873 (1872)	—	—	60.—
TOMORY ANASZTÁZ, Gomba 1858	105.—	—	—
DR. VÁSÁRHELYI IMRE, Szomor 1878 (1862)	—	100.—	—
VIRÁGH ELEK, Nagyvárad 1877 (1868)	60.—	—	—
DR. WAGNER JÁNOS, Budapest 1873 (1870)	—	105.—	—
† WAGNER PÁL, 1882	—	100.—	—
DR. WARTHA VINCZE, Budapest 1876 (1868)	—	100.—	—
YBL MIKLÓS, Budapest 1873	100.—	—	—
ZSIVORA GYÖRGY, Budapest 1874.	100.—	—	—
A K. M. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT saját alapítv.:			
a) A „Népszerű előadások“ jövedelme 1866-ban	300.—	—	—
b) A Bugát-Schuster alapítvány kamatai (1868—1873)	1417.75	—	—
c) A Könyvkiadó Vállalat jövedelme (1872—1882)	9945.53	—	—
d) Dr. Kátai Gábor volt titkár emlékére 1878	200.—	—	—
e) Tőkésítés az 1878—1882-ik é. pénztári maradékból	10025.35	—	—
Összesen	37183.92	4210.—	1195.—

A készpénzben befolyt alapítványokból 35057 frt. 18 kr ért successive értékpapírok vásároltak, valamint az időközben kibúzott értékpapírok beváltási ára is megint értékpapírokba lón fektetve. Az ekként apránként összevásárolt értékpapírok névleges értéke 42010 frtot tesz. És így az alapítványok 1882. decz. 31-ikén következőleg vannak elhelyezve:

2126.74   46220.—   1195.—

Budapest 1882, december 31-ikén.

FODOR JÓZSEF, *titkár.*
LEUTNER KÁROLY, *pénztárnok.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(6.) Ha egy rendes négykerékű kocsi-ban az ember a hátulós ülésnek nem a közepére, hanem — lehetőleg közel az egyik kerékhez — a szélére ül, a befogott két ló közül melyikre lesz terhesebb ez által a húzás, miért és mennyivel lesz terhesebb?
A. O.

(7.) Több oldalról hangoztatják, hogy az olyan házban, a melynek külső falazata olajfestékekkel van befestve, a lakás nem oly egészséges, mint a meszelt házak helyiségeiben, mert — mint állítják — az olajfestés a falazat likacsait légmentes kéreggel vonja be, míg a meszelt falak transzpirációja akadálytalan; van-e ez állításnak elfogadható gyakorlati alapja?
S. K.

(8.) Vajjon a kőszén-hamu nem káros-e a gyümölcsfákra, ha a trágya közé keveri az ember?
SCH. I.

(9.) Ha az ember két csomó hamut kap, melynek egyike egy ember, másika

egy emlős állat (teszem pl. szamár) testének elégetéséből származott, vajjon chemiailag ki lehet-e mutatni, hogy melyik az ember, melyik a szamár hamuja?
T. K.

(10.) Mit kell az ú. n. „Wärmeflasche“ néven érteni, a melyet a német és francia vasutakon fűtőszekélyül használnak — hol vannak ezek részletesen leírva? hol szerezhetők meg, vagy hogyan készíthetők?
W. J.

(11.) Szíveskedjék a némely gyümölcs felületén keletkezett, némelyektől *gyümölcsviasznak* nevezett leheletszerű bevonat és a növényboncztanban tárgyalt „cuticula“ között levő összefüggést megállapítani.
V. S.

(12.) A strychninnel mérgezett róka bőre, ha ruhaneműek bélelésére használatos, nincs-e káros befolyással a ruhát viselő egészségére?
Sz. B.

FELELETEK.

(1.) Valószínű, hogy az észlelt tüne-mény úgy jött létre, hogy csakugyan a szövetdarabok színikülömbősége gyakorolt befolyást a vászon hófokára, mert hiszen a sötétebb színű tárgy éppen azért látszik sötétebbnek, mivel több fényt nyel el és kevesebbet ver vissza mint a fehér, és mert az elnyelt fény legnagyobb része a test melegítésére használódik fel. — Az, hogy a hőmérő 1.2° C. mutatott és a nedves fehér vászon mégis megfagyott, többféleképp magyarázható. Mindenekelőtt kérdés az is, hogy össze volt-e hasonlítva a hőmérő normál termométerrel, vagy más szóval, helyes volt-e a hőmérő, a melyet W. K. úr használt, vagy sem? De az eszköz helyességét föl is tételezve, a tényt még úgy is magyarázhatjuk, ha fölteszszük, hogy a nedves szövet felületén a légmozgás következtében a víz gyorsan párolgott és ez okból sülyedt a szövet hófoka a 0° alá.

W. V.

(3.) Tágas, régi szerkezetű kéményeknél igen is lehetséges, hogy a levegő egy része felfelé, a másik része lefelé hatol. Épen ez okból tértek el a régi szerkezet-től és alkalmazzák csaknem kivétel nélkül a keskeny orosz kéményeket. A húzás úgy jön létre, hogy a tűz fölött megmelegedett könnyebb levegőt az alulról beáramló súlyosabb hideg levegő gyorsan és folytonosan kitaszítja helyéből.

W. V.

(4.) Gazdáink között általánosan el van terjedve az a nézet, hogy a stockeraui lencsét a zsiszik nem bántja. Nem tudom

mennyiben helyes az a nézet, de ha csakugyan úgy áll a dolog, akkor annak más oka alig lehet, mint hogy a zsiszik Stockerau vidékén alkalmasint nem találja fel kifejlődésére azokat a kedvező viszonyokat, a miket nálunk. Meglehet, hogy a lencsét ott másképpen művelik mint hazánkban, és hogy a stockeraui lencse csak az eltérő mivélmódnak, talán korábbi vagy későbbi elvetésnek stb. köszönheti zsisziktmentességét. Ezek a kérdések még nincsenek kiderítve; pedig azoknak a helyszínén való tanulmányozása a hazai lencsetermelésnek esetleg igen hasznos szolgálatakat tehetne. Hogy a stockeraui lencse nem valami különös fajta, melyet a zsiszik nem szeret, legjobban kitünik abból, hogy a stockeraui lencse minálunk csak ép úgy megzsiszikedik, mint hazai fajtánk. A stockeraui lencse tehát, úgy látszik, csak Stockerauban zsisziktmentes. — A zsiszik ellen a páczolást megpróbálták már, de nem sok eredménnyel. Több sikert lehet elérni az által, hogy a lencsét nemsokára kicsépelése után egy darabig körülbelül 41 R°-nyi hőség egyenletes behatásának teszszük ki. Legczélszerűbb erre a sütőkemence melegét felhasználni és különösen arra ügyelni, hogy a hőmérséklet magasabbra ne emelkedjék. A tapasztalás azt mutatja, hogy 41 R°-nyi hőségben a hüvelyes vetemények magvai még nem veszítik el csíráképességüket, a bennök levő zsiszik-alczák és bábok azonban már elpusztulnak. Ugyancz az eljárás ajánlható a borsózsizsik ellen is. H. G.

(4.) A lencsét megpáczolással nem lehet a zsisziktól vagy zsiszoktól megóvni, mert a zsiszok *virágzáskor* rakja petéit a lencsébe, vagy a borsóba. Ha a helyet ismerünk, részletesebb tanácsot adhatnánk; így azonban csak annyit mondhatok, hogy próbálja meg a t. kérdezősködő tagtárs a lencsét *későn*, mintegy május vége felé vetni. A zsiszokrovár (Bruchus) ugyanis az éghajlathoz képest bizonyos időben — korábban vagy később — éli le rövid életét, mely a borsó, lencse virágzásával összeesik; mert mindkét növényt magvát lehetőleg kora tavasszal szökták elvetni. Ha azonban a lencsét későn vetjük, akkor a virágzás olyan időre esik, mikor a rovar már bevégezte rendeltetését; és így petéit már nem rakhatja a virágba. Csakhogy a kései vetés szárazabb éghajlat alatt nem oly biztos, mint a korai; a zsiszoktól azonban megóv. Ezt nem teoriából mondom, hanem tapasztalásból is tudom.

MOINÁR LAJOS.

(5.) Pettenkoffer 1858-ban ezt mondta: „Alle Physiker sind darüber einig, dass das Phaenomen vorläufig nicht erklärt sei; selbst Pécelet gesteht das zu, der in diesen Dingen als eine vollberechtigte Autorität angesehen werden muss.“ Wolpert a „Theorie und Praxis der Ventillation und Heizung 1880“ című munkájában részletesen foglalkozik e kérdéssel és *háromféle* módon magyarázza. Wolpert védőszerűl az ügynevezett kéménykupakot ajánlja. Wolpertnek első magyarázatát, mely a legvalószínűbb, itt közöljük: „Tudjuk, hogy meleg időjárással a kéményben a léghuzamnak csekélyebbnek kell lenni mint nagy hidegben, mert az első esetben a külső nyomás, mely hivatva van a kéményben lévő légoszlopot felemelni, kisebb. Ha már most a ház falai és evvel együtt a kémény fala is jelentékenyen hidegebb mint a külső levegő, és e jelenség rendszeren tavaszkor, tartós, hűvös időjárás után gyakran nyáron is előáll; ha ezek után a Nap melegen süt és a mellett nem tűzelnek, a kéménybe egy hideg légoszlop fog lesülyedni. Ez esetben, főleg ha a levegő csendes, alig lesz lehetséges az ilyen kéménybe nyíló kemencében tüzet rakni, vagy egyáltalában a kémény levegőjét olyannyira felmelegíteni, hogy a hideg falak befolyása legyőzessék.

W. V.

(6.) Ha a koci hátsó része a nyújtóval *mereven* össze volna kötve, úgy a tehernek

egyenetlen elhelyezése következtében a jobban terhelt oldalra nagyobb nyomás és ugyanitt a kerék talpára nagyobb surlódás esvén, csakis a terhelt oldalra húzó ló lenne jobban igénybe véve. De a hátsó rész a nyújtóval nincs egész mereven összekötve, sőt a derékszög körül szabadon elfordulhat; ennek következtében az a törekvés, hogy a derékszögön és a teher súlypontján átmenő egyenes a rúd folytatásába essék, érvényesülhet. E forgatás munkáját, mely nem lesz folytonos, hanem csak eleinte az átülést követő rövid időben viendő véghez, a másik — t. i. a kevésbé terhelt oldalra húzó — lónak kell teljesíteni. Az átülés mind a két lónak ad tehát munkát, a közelebről érdekeltebbnek folytonosat, tartóssat, a másiknak pedig csak afféle zökkenésszerű munkát. Meglehet, hogy az aprólékosabb körülmények tekintetbevételével mellett a föntebbitől némileg eltérő eredményekre jutnánk, de a behatóbb vizsgálódás nehezen jutalmazná meg a ráfordított fáradságot, minthogy a különbségek oly elenyésző csekélyek, hogy annak kiszámításába, hogy tényleg mennyivel lesz a húzás terheesebb, fölösleges volna belebocsátkozni.

Sz. K.

(7.) Az olajfesték a falon akadályozza a levegőnek keresztül áramolását, és így csorbítja a szoba szellőzést. A hol a szoba szellőzése e nélkül is elég bőséges, s a hol az olajfesték arra való, hogy a falakat nedvesség vagy egyéb ártalom ellen védelmezze, ott gyakorlatilag helyes az olajfesték alkalmazása; a hol ellenben a szobák szellőzése csekély és az olajfesték csak diszül szolgál, ott az egészség tekintetéből az olajfesték elítélendő.

F. J.

(—) A *könyvkiadói vállalat* lefolyt ciklusainak ügyében hozzánk intézett kérdésekre a következőkben felelhetünk: Az *első ciklus* hét kötete kapható akár fűzve 21 frtéért, akár kötve 24 frt. 50 kréért; a *második ciklusból* L u b b o c k első kötete elfogyott, s a mennyiben sikerül e kötetet vissza szerezni, néhány példányt még kompletálhatunk; a *harmadik ciklus* négy kötete szintén kapható fűzve 15 frtéért, kötve 18 forintért; a *negyedik ciklusra* pedig aláírásokat még elfogadunk, a mely esetben az 1881. és 1882. évi díjat is (fűzött példányokra 10 frt., kötöttökre 12 frt.) kérjük beküldeni.

A TITKÁRSÁG.

(—) Névtelenül érkező kérdésekre feleletet nem adunk, valamint a névtelen válaszokat sem közöljük.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNÉSSÉGI FÖLJEGYZÉSEK

A M. KIR. KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN.

1883 FEBRUÁR HÓBAN

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban				Párányomás milliméterben				Nedvesség százalékokban				Csapadék milliméterben
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	
1	743.6	743.4	744.7	743.9	0.0	5.6	1.9	2.5	3.7	3.8	4.2	3.9	81	57	80	73	
2	46.8	48.2	51.1	48.7	-0.9	6.2	1.6	2.3	3.5	4.7	4.6	4.3	80	66	89	78	
3	53.7	54.5	55.0	54.4	-0.6	3.0	3.0	1.8	4.2	5.1	5.3	4.9	96	90	93	93	
4	52.9	51.2	52.9	52.3	2.5	6.4	2.4	3.8	5.2	5.8	5.1	5.4	94	81	93	89	
5	54.2	54.3	54.1	54.2	2.4	5.1	2.7	3.4	4.5	5.1	4.4	4.7	82	78	79	80	
6	52.0	51.4	52.8	52.1	2.2	3.8	0.9	-2.3	4.9	4.8	4.3	4.7	91	80	87	86	*
7	52.1	51.9	54.1	52.7	-1.0	1.8	-1.6	-0.3	3.9	3.5	3.3	3.6	92	67	82	80	
8	56.7	57.3	58.0	57.3	-2.4	1.6	0.4	-0.1	3.5	3.7	4.0	3.7	92	73	85	83	
9	58.2	58.2	59.4	58.6	0.0	1.4	-2.5	-0.4	4.1	3.9	3.2	3.7	89	76	85	83	
10	60.6	61.4	61.0	61.0	-4.4	-2.8	-3.5	-3.6	3.1	3.5	3.2	3.3	95	94	91	93	
11	59.2	56.9	56.8	57.6	-6.1	1.4	-0.7	-1.8	2.6	3.3	3.4	3.1	90	64	79	78	
12	57.2	56.2	55.5	56.3	-0.4	3.4	-0.2	0.9	3.9	2.8	3.3	3.3	89	49	74	71	*
13	55.0	55.1	56.6	55.6	-3.4	3.8	-0.4	0.0	2.7	3.4	4.3	3.5	76	55	96	76	
14	58.0	58.3	59.0	58.4	-1.7	4.8	0.3	1.1	3.6	3.6	4.5	3.9	90	56	96	81	
15	59.9	58.7	58.2	58.9	-3.6	4.4	0.4	0.4	2.9	2.7	3.1	2.9	82	43	66	64	
16	56.8	56.6	57.1	56.8	-5.1	2.5	-3.4	-2.0	2.8	3.1	3.2	3.0	90	57	91	79	
17	57.2	59.0	59.8	58.7	-7.4	0.1	-2.5	-3.3	2.6	3.0	3.3	3.0	100	65	87	84	
18	59.2	57.4	56.7	57.8	-4.0	0.3	-3.8	-2.5	3.1	3.1	2.9	3.0	93	66	84	81	*
19	56.2	55.7	56.2	56.0	-7.7	0.8	-4.4	-3.8	2.2	2.7	2.6	2.5	89	56	79	75	ny.
20	57.2	58.4	59.7	58.4	-7.0	2.8	0.4	-1.3	2.2	3.0	3.5	2.9	83	52	73	69	
21	61.2	61.1	60.7	61.0	0.8	6.5	4.7	4.0	4.2	3.2	4.2	3.9	87	44	65	65	
22	59.8	58.8	58.1	58.9	4.2	7.8	6.4	6.1	5.0	5.3	5.3	5.2	80	67	73	73	●
23	56.2	57.1	57.9	57.1	6.5	6.6	2.1	5.1	6.2	3.4	4.2	4.6	86	47	78	70	●
24	55.2	57.0	58.8	57.0	1.8	6.1	3.1	3.7	4.4	2.7	2.7	3.3	84	38	47	56	●*
25	57.5	55.1	50.8	54.5	0.8	5.8	6.0	4.2	4.2	5.6	5.1	5.0	87	82	74	81	
26	51.1	52.4	55.7	53.1	1.5	3.9	1.4	2.3	3.0	2.8	3.4	3.1	59	47	66	57	
27	56.7	56.1	54.0	55.6	-1.3	1.9	0.8	0.5	2.8	3.5	3.6	3.3	69	66	75	70	
28	47.7	46.2	46.6	46.8	3.2	7.0	4.8	5.0	5.0	4.1	4.1	4.4	87	55	64	69	●
Közép	755.4	755.3	755.8	755.6	-1.1	3.6	0.7	1.1	3.7	3.3	3.9	3.8	86	63	80	76	—

A hőmérséklet valódi közepe: + 0.9 C. (Normál-érték: + 0.9 C.) — A légnyomás maximuma: 761.4 mm. 10-én d. u. 2 ór. — A légnyomás minimuma: 743.4 milliméter, 1-én d. u. 2 óraker. — A hőmérséklet maximuma: + 7.8 C. 22-én d. u. 2 óraker. (Normál-érték: + 9.9 C.) — A hőmérséklet minimuma: - 7.7 C° 19-én reggel 7 óraker. (N.-é.: - 8.9 C.) — A nedvesség minimuma: 38%, 24-én d. u. 2 ór. (N.-é. 49%) — A napok száma, melyeken csapadék esett: 5, (N.-é.: 11.) — A csapadékok összege: 5 mm. (16 évi közép-érték: 28 m.m.) Elpárolgás Február hóban 24.3 m. m.

Jelek magyarázata: köd ☁, eső ●, hó ❄, jégeső ▲, égi háború ☄, villámlás ⚡, dara △, ónos idő ☃, harmatvíz ◡ jellel jelöltetik. — ny = nyoma.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNESSÉGI FÖLJEGYZÉSEK

A M. KIR. KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN,

1883 FEBRUÁR HÓBAN.

B.

Nap	Szélirány és szélereő			Felhőzet				Ozon		Mágnesi elhajlás				Mágnesi intenzitás (N.)			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	éjjel	nap- pal	7h reggel	10h d. e.	2h d. u.	9h este	7h reggel	10h d. e.	2h d. u.	9h este
1	NE ¹	—	E ¹	7	1	0	2·7	0	0	8°33·1	8°32·7	8°37·9	8°32·5	66·2	63·6	65·8	61·4
2	—	—	S ¹	2	0	0	0·7	0	0	31·8	32·2	36·7	31·1	64·8	60·3	59·0	59·4
3	—	—	—	7	10	10	9·0	0	0	33·0	35·9	37·2	30·9	65·0	60·6	58·2	65·3
4	—	—	NW ³	10	4	10	8·0	0	0	31·1	33·5	36·6	28·8	66·6	61·8	61·9	62·4
5	W ³	W ⁴	W ⁴	9	7	0	5·3	5	7	33·4	32·5	36·3	33·3	65·2	63·7	64·1	66·3
6	—	W ¹	E ²	10	10	10	10·0	5	0	31·8	31·2	36·3	33·3	64·9	62·9	63·0	63·0
7	W ¹	E ²	—	10	2	0	4·0	0	0	33·2	30·7	35·4	31·4	64·3	63·2	63·5	65·7
8	W ¹	E ¹	—	5	10	10	8·3	0	0	33·2	31·2	35·5	32·9	66·4	64·2	64·4	66·3
9	—	E ¹	—	10	7	0	5·7	0	0	32·7	31·1	37·5	33·9	68·6	65·1	64·4	65·3
10	SE ¹	E ¹	E ¹	7	10	0	5·7	0	0	31·7	32·4	37·7	32·7	68·6	66·7	67·2	67·8
11	E ¹	E ¹	—	3	1	8	4·0	0	0	32·9	31·8	37·0	32·9	68·9	66·6	66·2	67·8
12	N ¹	—	W ¹	9	8	1	6·0	0	0	33·1	31·4	37·6	32·8	71·0	67·1	64·9	69·1
13	W ²	—	—	1	0	0	0·3	0	0	32·4	32·0	37·7	33·3	69·8	66·0	68·2	71·4
14	—	S ¹	—	7	0	7	4·7	0	0	32·2	32·9	37·4	33·0	72·9	66·0	67·3	69·4
15	W ¹	—	W ¹	5	1	5	3·7	0	0	32·6	32·1	35·8	33·0	67·1	64·2	64·7	68·1
16	—	—	—	3	0	0	1·0	0	0	32·5	32·5	37·7	32·9	68·2	67·0	65·9	66·8
17	S ¹	—	SE ¹	9	1	7	5·7	0	0	32·5	32·5	37·5	23·4	69·6	68·7	63·5	66·6
18	E ¹	—	—	10	9	0	6·3	0	0	32·5	31·6	35·4	33·1	67·9	68·1	66·6	68·9
19	—	—	—	1	0	0	0·3	0	0	33·5	30·4	34·5	33·5	70·4	65·4	66·8	68·5
20	W ¹	—	—	1	1	10	4·0	0	0	32·4	32·8	36·3	32·8	70·8	64·1	61·7	68·0
21	W ²	W ¹	W ¹	10	0	9	6·3	3	6	32·5	32·0	36·2	33·0	69·2	63·6	65·6	68·9
22	S ¹	W ⁶	W ³	10	8	3	7·0	6	7	32·5	31·6	36·8	32·9	67·6	63·8	59·2	68·2
23	W ⁴	W ⁵	W ⁵	10	6	0	5·3	8	8	30·1	31·7	37·7	32·8	63·4	59·3	61·3	64·4
24	W ⁵	W ⁶	NW ²	3	1	7	3·7	9	7	32·2	30·1	36·5	35·0	65·0	63·2	63·0	66·7
25	—	W ⁵	W ⁵	10	10	7	9·0	7	7	29·6	36·8	38·9	32·1	55·9	51·6	57·0	62·6
26	W ⁶	W ⁶	W ⁶	0	6	0	2·0	10	7	31·9	31·0	36·2	31·7	63·2	60·2	60·2	61·1
27	W ⁵	W ²	W ¹	0	10	7	5·7	9	5	32·6	32·7	33·2	31·1	63·3	62·1	60·1	50·2
28	W ⁴	W ⁶	W ⁷	10	3	0	4·3	8	7	32·8	33·2	36·8	29·8	60·2	62·6	56·7	64·9
Közép	—	—	—	6·4	4·5	4·0	5·0	1·9	2·2	—	—	—	—	—	—	—	—

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW — Közép szélereőség 1·6
százalékokban: 2 2 19 4 8 0 61 4

A szélirányok jelölés módja ugyanaz, melyet Angolországban használnak, ú. m. *észak* = N (north), *dél* = S (south) *kelet* = E (east), *nyugat* = W (west).

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.